

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitet i Agder
v/ Nemnd for studentsaker
Postboks 422
4604 Kristiansand

Bergen, 22.04.2024
Deres ref.: 21/11566-12
Vår ref.: 24/00720 (80/2022)

Utvalgt saksmaterialet etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 80/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Agder, heretter UiA, i sak 21/11566-12, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 25.05.2022, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 25.05.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 21/06806 (80/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen   post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 19.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiA ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringssaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltakelse i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringssaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringssaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 05. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltakelse i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED], tidligere representert ved advokat Yasaman Aalaei. Klageren startet i [REDACTED] på studieprogrammet [REDACTED] ved UiA. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED], høsten 2021.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens innleverte eksamensbesvarelse og tekst fra to tidligere eksamensbesvarelser som var lagt ut på UiA sine nettsider fra henholdsvis 2018 og 2016. Sensor, som også er eneansvarlig i faget, varslet om mistanke om fusk i epost av 13.11.2021. Tekstanalyseverktøyet Ouriginal viste en 25 prosent overlapp med formuleringene i besvarelsene fra 2016 og 2018. I tillegg varslet sensor om at klageren ikke hadde oppgitt de tidligere eksamensbesvarelsene som kilder.

Klagerens advokat innga uttalelse i saken 29.10.2021. I uttalelsen anførte klageren at h[REDACTED] brukte eksamensbesvarelsene som inspirasjon. H[REDACTED] viste til at eksamensbesvarelsen var [REDACTED], og det ikke tidligere hadde blitt reist mistanker om fusk ved h[REDACTED] eksamensbesvarelser.

Klagenemnda ved UiA behandlet saken i møte 11.11.2021. Nemnda fant at klageren hadde fusket forsettlig under hjemmeeksamen ved å ha presentert noen andres arbeid som sitt eget, jf. eksamensforskriften ved UiA § 31 annet ledd. På dette grunnlag fattet klagenemnda ved UiA vedtak om annullering av eksamen og utestenging høstsemesteret 2021 og vårsemesteret 2022, nærmere bestemt fra 17.11.2021 til 20.06.2022.

Klagerens advokat påklaget vedtaket 16.11.2021. Det ble i klagen vist til at dette var en eksamen hvor alle hjelpemidler var tillatt. Av klagen fremgår det at klageren ikke hadde til hensikt å fremstille en annens arbeid som sitt eget, og at h[REDACTED] opplevde tidspress og stress under eksamen noe som medførte at h[REDACTED] ikke fikk notert kildene i eksamensbesvarelsen. Klageren anfører at h[REDACTED] ikke hadde til hensikt å skjule hvor h[REDACTED] hentet informasjonen fra og at unnlåtelsen ikke kan betegnes som forsettlig eller grovt uaktsomt fusk. De tidligere eksamensbesvarelsene ble brukt som inspirasjon for å skrive egen eksamensbesvarelse. Dessuten var h[REDACTED] i god tro om at det å ikke skrive direkte av teksten var tilstrekkelig for å ikke oppgi en annens arbeid som sitt eget. Videre anførte klageren at h[REDACTED] det siste året har slitt mye i sin private livssituasjon, noe som har hatt en negativ innvirkning på h[REDACTED] fysiske og psykiske helse i eksamensperioden. Det ble vist til tidligere praksis i Felles klagenemnd hvor feilsitering av kilder under visse omstendigheter kan være unnskyldelig. Subsidiært ble det bemerket at klageren har [REDACTED] og forsinkelser i utdanningen vil kunne vanskeliggjøre h[REDACTED] livssituasjon.

Klagenemnda ved UiA vurderte klagen 10.11.2021, men fant ikke grunnlag for å omgjøre vedtaket. Klagenemnda ved UiA opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken ble oversendt til Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og

høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 andre ledd hva som skal anses som fusk:

2) Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller vilkår for å gå opp til eksamen (jf. § 1 f), regnes bl.a.:

...

- å presentere andres arbeid som sitt eget
- å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt avgjørende vekt på arten og omfanget av tekstligheten som er avdekket mellom klagerens hjemmeeksamen og de tidligere eksamensbesvarelsene fra UiA sine nettsider jf. Ouriginal-rapporten og redegjørelsen fra sensor. Nemnda viser til at tekstligheten mot de tidligere eksamensbesvarelsene fremkommer på fem av seks sider i klagerens eksamensbesvarelse. Klageren har ikke oppgitt de tidligere eksamensbesvarelsene som kilder, hverken underveis i eksamensbesvarelsen eller i litteraturlisten. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva som er klagerens eget arbeid og hva som er hentet fra de aktuelle kildene. Det er dermed nemndas syn at studenten har presentert andres arbeid som sitt eget og har benyttet kilder i skriftlig arbeid uten tilstrekkelig kildehenvisninger.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at klageren kun har brukt de tidligere eksamensbesvarelsene som inspirasjon. Nemnda bemerker at det objektivt sett ikke er i strid med eksamensreglementet å hente inspirasjon fra tidligere besvarelser. Nemnda finner imidlertid at klageren har brukt de tidligere besvarelsene i mye større grad enn kun til inspirasjon, og viser til det som er beskrevet ovenfor om likhetenes omfang og art. Nemnda mener at bruken av kilder slik klageren har gjort, stiller krav til korrekt kildehenvisning.

Felles klagenemnd har kommet til at klageren – objektivt sett – har presentert andres arbeid som sitt eget uten tilstrekkelig kildehenvisninger, jf. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder § 31 andre ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke. Det er tilstrekkelig å konstatere at en student bevisst har overtrådt de handlingspliktene som følger av reglene ved den enkelte undervisningsinstitusjonen. En slik forståelse av regelverket er også lagt til grunn av Høyesterett, jf. Rt. 2015 s. 995.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeeksamen.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda avgjørende vekt på tekstlikheten mellom klagerens eksamensbesvarelse og de tidligere eksamensbesvarelsene. For nemnda fremstår en tekstlikhet av et slikt omfang som et klart objektivt holdepunkt for at klageren bevisst har fremlagt andres arbeid og utgitt det for å være sitt eget.

Felles klagenemnd har funnet at det subjektive vilkåret er oppfylt.

Rettsvillfarelse

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at klageren var i god tro om at hⁿ hadde kildehenvist tilstrekkelig ettersom hⁿ ikke hadde skrevet direkte av kildene. Nemnda vurderer dette som en anførsel om rettsvillfarelse.

Hvorvidt uvitenhet om gjeldende regler kan fritta for ansvar, er et spørsmål om rettsvillfarelse. Felles klagenemnd bemerker at villfarelse om regler kun kan fritta for ansvar dersom villfarelsen har vært aktsom, det vil si unnskyldelig.

Felles klagenemnd vil i denne forbindelse vise til Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) under punkt 12.1.10 «Til § 54. Annullering av eksamen eller prøve», hvor departementet har uttalt følgende:

I eksamens- og prøvesituasjoner stilles det høye aktsomhetskrav til studentene, og den enkelte student er selv ansvarlig for å sette seg inn i hva som er lovlige hjelpemidler, retningslinjer for bruk av disse og regler om kildebruk før eksamen.

I tillegg vises det til forarbeidene til uhl. § 4-7, Prop. 59 L (2013-2014):

Det legges til grunn en meget streng aktsomhetsplikt for studentene ved eksamen. I dette ligger det en plikt for studentene til å sette seg inn i eksamensreglementet og hvilke hjelpemidler som er tillatt brukt under selve eksamen.

Felles klagenemnd vil innledningsvis understreke at det er studentenes eget ansvar å sette seg inn i hvilke regler og krav som gjelder for den enkelte prøvingssituasjonen, herunder reglene om kilde- og sitatbruk. Reglene om hva som anses som fusk er lett tilgjengelig på UiA sine nettsider om kildebruk. Det forventes at klageren har kunnskap om kravene til korrekt kildebruk. Dersom klageren var usikker på reglene for kildebruk, ga det klageren en særskilt oppfordring til å undersøke dette nærmere med lærestedet.

Nemnda har også merket seg klagerens anførsler om at feilsitering av kilder under visse omstendigheter kan være unnskyldelig. Felles klagenemnd kan ikke se at de anførte vedtakene fra Felles klagenemnd gir grunnlag for anførselen.

Felles klagenemnd har på bakgrunn av det ovennevnte funnet at klageren ikke var i unnskyldelig rettsvillfarelse vedrørende reglene om fusk og kildebruk.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt, og det skal fastsettes en reaksjon.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiA har fattet vedtak om annullering av eksamen og utestengning høstsemesteret 2021 og vårsemesteret 2022. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg advokatens anførsler om at klagerens private livssituasjon har hatt en negativ innvirkning på [redacted] fysiske og psykiske helse i eksamensperioden. Nemnda peker på at andre deler av regelverket tar høyde for at det kan oppstå vanskelige situasjoner i studentenes privatliv. De kan blant annet søke om ekstra tid, utsettelse av eksamen eller gjentak dersom de kommer i en vanskelig situasjon opp mot eksamen. Slike forhold kan etter nemndas syn ikke unnskyldte brudd på reglene om fusk

Felles klagenemnd har merket seg klagerens anførsler vedrørende [redacted] og at forsinkelser i utdanningen vil kunne vanskeliggjøre [redacted] livssituasjon. Nemnda har særlig merket seg opplysningene knyttet til klagerens [redacted]. Nemnda har ikke grunn til å betvile de nevnte opplysningene. Slik nemnda ser det er det lite rom for å tillegge private forhold avgjørende vekt ved reaksjonsfastsettelsen, ut fra den praksis som har utviklet seg med utmåling av utestengningsperiode i antall semestre. Vurderingen av hva som anses å være til [redacted] kan heller ikke lede til en annen konklusjon i dette tilfellet.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 7 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas over 20 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiA.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 25.05.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 25.05.2022 oppheves.
2. Vedtak fattet av underinstansen i sak 21/11566 om annullering og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 29.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.